

Kauniin ja toimivan koiran rotutyypillisuus

Luigi Toninelli

Mietteitä spinonen rotutyypillisyydestä. Miksi on tärkeää pitää kiinni metsästäjien koirankasvatusperinteestä?

Käyttökoiria oikein (eli valikoivasti) kasvattavien kasvattajien tavoitteena on ollut aina rotutyypillisen ulkomuodon ja metsästysominaisuuksien yhdistäminen. Tämän tavoitteen hylkääminen tarkoittaa myös rodun hylkäämistä. Tällöin on vaarana, että yhden rodun jalostamisen sijasta luoda kaksi rotua: koiria, jotka ovat mahdollisesti kauniita (mitä se sitten tarkoittaakaan?!), mutta jotka eivät välttämättä kauneudestaan huolimatta ole rotutyypillisiä (koska rotutyypillisuus tarkoittaa sekä ulkomuotoa että erinomaisia metsästysominaisuuksia). Toisaalta taas tuloksena voi olla koiria, jotka loistavat koekentillä, mutta joiden ulkomuoto ei vastaa riittävästi rotumääritelmää.

Kasvatustyön ensimmäinen edellytys on tuntea kasvattamansa rotu. Tätä itsestään selvältä tuntuvaa vaatimusta ei saa missään nimessä vähätellä. Rodun tuntijat tietävät, että ainoa tapa säilyttää spinone on olla tekemättä helppoja yksinkertaistuksia ulkomuodon tai käyttöominaisuuksien nimissä. Tällöin kasvattaja työ pohjautuu nimenomaan valikoivan kasvatuksen periaatteisiin, ei pelkkään pennuttamiseen.

Joskus käy valitettavasti kuitenkin niin, että yksittäinen harrastaja saa tuurilla käsiinsä hyvän yksilön, jonka varaan hän päättää perustaa kasvatuksensa. Pelkällä valiolla ei kuitenkaan vielä jalosteta hyviä koiria, mikäli valion perimästä ei löydy tarvittavaa geneettistä kapasiteettia tai mikäli yhdistelmän toista osapuolta ei ole valittu harkiten. Vieläkin haitallisempaa on, jos kasvattajat unohtavat jalostuksen lainalaisuudet ja korvaavat ne omilla spekulatioillaan.

Suuri syntyvien pentujen määrä ei välttämättä ole rodun kannalta hyvä asia: se voi olla merkki kysynnän kasvusta, johon taloudellisten motiivien vuoksi pyritään vastaamaan pennuttamalla koiria, jotka eivät tosiasiaassa ole jalostuskelpoisia. Tämän seuraukset rodulle ovat tuhoisat, kuten voidaan nähdä niistä roduista, joiden lukumäärä on – ansiosta tai muodin vuoksi – lyhyessä ajassa nousnut radikaalisti ja muuttanut rodun korkealuokkaisista koirista laumaksi kaikenkirjavaa sakkia.

Ei ole mitään järkeä käyttää jalostukseen suurta määrää koiria, jos niiden ulkomuodollisista ja käyttöominaisuuksista ei ole mitään tietoa ja uskoa, että yhdistelmän toiseksi osapuoleksi valittu valiokoiran kompensoi kaikki toisen puutteet.

Narttulinja on jalostuksessa erittäin tärkeä, sillä syntyvät pennut saavat emältään puolet perimästään. Valitettavasti narttuja pidetään usein vain välttämättöminä synnyttäjinä, joiden merkitystä tulevalle pentueelle pidetään uljaan uroksen antia vähäisempänä.

Narttuihin ei useinkaan kiinnitetä asian vaatimaa huomiota. Narttuja käytetään kokeissa vähän, kun taas joitain niistä käytetään pennutukseen paljon. Kummassakaan tapauksessa nartusta ei juuri tiedetä muuta kuin että se on kykenevä lisääntymään.

Tämän vuoksi täytyisi ryhtyä toimenpiteisiin narttujen merkityksen korostamiseksi. On kuitenkin huomattava, että narttujen merkitystä ei aliarvioi se lukuisa tavallisten kanakoirametsästäjien joukko, joka ei välttämättä toimi aktiivisesti järjestöissä, mutta joka on kuitenkin erittäin tärkeitä rodun jatkuvuuden ja kehittymisen kannalta.

Nämä metsästäjät käyttävät metsästykseseen yhtäläillä sekä uroksia että narttuja. Heistä jokaisella on koira tai pari, ja heidän koiransa on valittu sen perusteella, että ne olisivat hyviä metsästyskoiria. Heidän käsistään löytää helposti koiria, jotka ovat sekä käyttöominaisuuksiltaan että ulkomuodoltaan kiinnostavia. Nämä spinoneharrastajat ovat rodun olennainen ja erottamaton osa (jota voisi hienosti kutsua myös rodun ”perustaksi” tai ”kivijalaksi”). Lisäksi he ovat erittäin tärkeä arvokkaiden jalostuskoirien lähde.

Suuri osa näistä metsästäjistä ei ole ainoastaan ”hyvänpäivän spinoneharrastajia” vaan rodun intohimoisia asiantuntijoita. He eivät välttämättä juokse kokeissa tai näyttelykehissä, vaan kokoontuvat usein spontaanisti ystävien kesken ja harrastavat valikoivaa jalostusta, jonka valintakriteerinä on käyttää jalostukseen vain ja ainoastaan käyttöominaisuuksiltaan ja rotutyypiltään parhaita koiria.

Tämä innokkaiden rodun asiantuntijoiden ydinjoukko on tärkeä osa metsästyskoiratoimintaa. Juuri heidän osallistumisestaan tulisikin kannustaa, sillä heidän koiriensa geneettinen potentiaali voisi hyödyttää kaikkia rodun harrastajia. Näin voidaan myös ylittää käyttökokeita* ja näyttelyitä harrastavien välinen kuilu ja yhdistää molemmat ryhmät osaksi metsästäjien monipuolista maailmaa.

Tästä syystä on jo vuosia sitten perustettu Hubertus-koe¹ spinoneille. Kokeen tarkoituksena on saada esille ne koirat, joiden koulutustaso ei riitä virallisiin Kennelliiton kokeisiin, mutta jotka erinomaisten metsästysominaisuuksiensa vuoksi ansaitsevat tulla nähdyksi. Tuloksia – rodun kannalta mielenkiintoisia yksilöitä – onkin jo nähty. Lisäksi rodun taso on ajan kuluessa parantunut, mikä johtuu myös siitä, että rodun erilaisten harrastajien näkemys jalostuskoirien valinnasta on lähentynyt toisiaan.

Tulevaisuudessa olisi hyvä, jos kokeissa voitaisiin testata ja virallisesti palkita myös koiria, joilla on hyvät metsästysominaisuudet, mutta ei välttämättä kilpailutoimintaan riittävä koulutustaso*. Näin voitaisiin mitata hyviltä käyttökoirilta metsästysominaisuudet, mikä – yhdessä ulkomuodon kanssa – on valikoivassa metsästyskoirajalostuksessa ehdottoman tärkeää.

Viimeisenä mutta ei vähäisimpänä haluaisin todeta, että vaikka spinone on tänä päivänä levinnyt ympäri maailmaa, Italia on rodun kotimaa. Tämän vuoksi meillä on erityinen moraalinen velvollisuus säilyttää rotu sellaisena kuin sen pitää olla. Jos joku mistä tahansa maailmankolkasta on asiasta kiinnostunut, meidän täytyy pystyä milloin tahansa tarjoamaan malli siitä, millainen spinone todella, aidosti ja alkujaan on.

---

* Italiassa käyttökokeissa on mukana kilpailuelementti, kun taas Suomessa jokainen esim. käyttövalionarvoon oikeuttavan suorituksen tekevä koira saa 1-palkinnon, eli Suomessa kokeet ovat enemmän laatuarvosteluja ja jalostuskatselmuksia. Italiassa ominaisuuksiltaan hyvälle mutta koulutustasoltaan riittämättömälle koiralle voidaan antaa tällä hetkellä CQN, eli maininta luontaisista ominaisuuksista. Ongelmana rodussa on, että kokeissa käy vain pieni määrä metsästyskoirista, minkä vuoksi metsästäjiä yritetään jatkuvasti kannustaa käyttämään reppukoiriaan kokeissa. Tämän asian tiimoilta on juuri hyväksytty mielenkiintoinen muutos koesääntöihin. Suom.huom.

¹ Hubertuksessa arvostellaan koirakon metsästysuoritusta. Koiran suorituksen painoarvo on noin 40-80%, ja kokeessa painotetaan paljon esim. ohjaan turvallista aseenkäsittelyä. Hubertuksen tuloksia ei sen vuoksi voi suoraan verrata KAER-kokeiden tuloksiin ilman tarkempaa taustatietoa. Suom.huom.